

**Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde,
Reuvenplaats 2, 2311 BE Leiden
e-mail: kitlv@kitlv.nl**

Interview with mr: Atmopawiro, Willem Wagimin (Sato)

Transcriptic summary

[5:18] Ik ben geboren op 25 mei 1949 aan de Grote Combéweg. De naam die ik heb gekregen is Wagiman. Mijn achternaam is Atmopawiro.

[10:15] Mijn ouders hadden 12 kinderen, 6 meisjes en zes jongens. Ik ben het zesde kind. 2 kinderen zijn al overleden.

[11:30] Mijn vader komt uit Indonesië. Hij was geronseld. Waarschijnlijk was hij aan het wandelen geweest en werd hij meegenomen. Hij had niemand. Hij kwam met de Kranglean. Ik weet niet hou oud hij was, wanneer hij kwam en met wie hij was gekomen.

[12:40] Mijn moeder heette Parinem Kromotoerano. Mijn moeder is in Suriname geboren. Haar ouders waren terechtgekomen op Slootwijk en later verhuisden ze naar Maretraite.

[25:20] Ik ben in 1974 naar Nederland gekomen. Ik had een opdracht gehad om 200 politiehelmen te voorzien van beschilderingen. Wat er op moest was een krans om een toorts en de woorden *Viribus Adax*. Het leverde f 7.50 per helm. Ik heb toen direct een ticket geboekt.

[28:35] Ik ben helemaal alleen, zonder familie, gekomen. Het was een groot avontuur. Wij hebben niet eens informatie gehad over NL. Wij kwamen terecht in de Bijlmer. Ik had 5 jaar heimwee, maar heb volgehouden, want in Suriname kon ik geen werk vinden. De Bijlmer Express daar maakte ik deel van uit. Toen ik er kwam, zag je het meer nog. Het zag er heel anders uit. Ik heb de onafhankelijkheid meegemaakt bij Kwakoe. Die was nog klein en in een buurtcentrum. Dat was vroeger bij wat nu het Bijlmerplein is.

[32:00] Ik werk maar ik verdien niet. Ik ben een kunstenaar in de bijstand. Ik moet elke keer naar de Sociale Dienst. Ze zeggen dat ik moet werken. Ik zeg niets moet. Ze kunnen me niet aan het werk zetten ik ben niet jong meer. Ik ben het resultaat van de koloniale geschiedenis. Ik scheld ze uit, maar wel met respect, waar hebben jullie het over. Ik wil niet rennen voor Nederlanders. Ik wil niet meedoen aan het jachtig leven.

[Audio 2 00:51] Mijn ouders hadden 12 kinderen, 6 meisjes en zes jongens. Ik ben het zesde kind. 2 kinderen zijn al overleden.

[Audio 2: 11:48] Ik was pas 16 maanden oud toen mijn moeder beviel van mijn broertje. Een was teveel, een van ons moest uit huis, dus werd ik door andere mensen opgevoed. Het was een ouder echtpaar; hij was een soort priester. Ik kon wel altijd naar mijn ouders toe. Zij kwamen mij ook bezoeken als ze ziek zijn. Ze kwamen dan voor een *pijit*. Mijn stiefmoeder was een *tukang pijit*. Iedereen kwam naar haar toe als ze zich niet goed voelden. Je kan zeggen dat ik geen liefde heb gehad van mijn eigen ouders. Een broer en een zus van mij zijn ook door anderen opgevoed. Dat wist ik niet, pas veel later kwam ik erachter. Dat was toen wij met elkaar spraken over onze jeugd. Mijn zus vertelde bijvoorbeeld dat ze op haar zestiende werd uitgehuwelijkt.

[Audio 2: 15:48] Mijn *kweekvader* was al oud en ik noemde hem *Mba*. Deze opa heeft mij elke weekend meegebracht naar een *pajak* speciaal gebouwd voor de Javanen om *wayang* voorstelling en *ledak* te organiseren. Er waren 2 *bebers* om *ceken* te spelen.

Ik ben opgegroeid tussen *ludruk* en gamelan. Het geeft mij rust. Tot nu toe nog. Als ik gamelan muziek en *kroncong* draai, geeft het me rust.

Overal waar mijn kweekopa naar toe ging, was ik ook. Ik was daarom veel tussen oudere mensen en ben daardoor vroeg rijp geworden. De ouderen waren eenzaam; het was een harde tijd. Dat was de manier om bij elkaar te komen. Ik kan het niet een gelukkige tijd noemen, maar ik heb wel speciale herinneringen aan die tijd.

[Audio 2 20:8; 20:35] Mijn pleegmoeder streek voor andere mensen, voor chinezen, met een zware strijkijzer op *areng*. Het was zwaar en ze had last van reumatiek. Mijn kweekvader was bij de reinigingsdienst. Hij stonk altijd. Hij stonk altijd naar vuil. Die man had zo hard gewerkt dat hij een liesbreuk heeft gehad. Hij was zo bang, wij hebben met hem gepraat en hij heeft zich laten opereren. Daarna ging het beter. Het kan zijn dat hij van de reinigingsdienst medische hulp heeft gehad.

[Audio 2 23:10] Javanen waren de *brombere's*, de Hindoestanen hadden de wagens. Ik heb het vroeger heel kwetsend gevonden als Creolen zeiden '*japanesi poeroe sket*, het was een trauma. Ik ben er nu over heen. Ik heb veel met zwarte jongens opgetrokken, maar er is geen opbouw, het is alleen maar destructief en ik heb een soort grens gezet. Het is klaar. Ik ben nu hier en met witte mensen bezig. Nu moet je niet als Surinamers denken, want je bent in Nederland.

Van de Javanen had ik geen last dat er op ons werd neergekeken. Ik ben opgegroeid met *gotong royong* en *rewang*. Als er iemand was gestorven werd dat bekend gemaakt en dan wordt er geschreeuwd, *ayo, ayo lajat, rewang*.

[Audio 2 25:50] Mijn eerste baantje kreeg ik toen ik op de ULO was via een buurjongen. Hij werkte bij de farmaceutische dienst die landelijk medicijnen distribueerde. Ik moest medicijnen rondbrengen en zo kende ik alle apothekers. Dat deed ik voor f. 7,50 per week

[Audio 2 29:25] Ik hou niet van een baas. Dat zijn kapitalisten. Als de plantage directeur komt rent iedereen en gaat aan de slag, ik juist niet, ik ging juist een sigaret opsteken. Als hij vraagt waarom ik niet werk, zeg ik :als jij er niet bent, werk ik, als jij er bent werk ik niet om met je te praten.

[Audio 31:52] Ik leef niet om te werken. Er zijn mensen die werken om te leven en als het werk plezierig is, is het meegenomen, maar er zijn mensen die leven om te werken. Ik ben een levensgenieter. Het is altijd spannend. Ik wil werken maar dan in mijn eigen richting.

[Audio 2 34:40] Wij kwamen terecht in de Bijlmer, f 1100 huur per maand in de vrije sector. Vijf kamers, iedereen een kamer, elk f 200. Zo zijn we beginnen in Zuid Oost en zo heb ik zeker 2 tot 3 jaar gewoond. Ik had niet eens geweten dat wij ons moesten inschrijven. Wij waren zo slecht geïnformeerd. Het enige wat ze zeiden was, ik breng je naar de sociale

dienst''. Voor de rest moet je jezelf redden en dat was zwaar. Sommigen van ons kwamen regelrecht van het platteland van Suriname. Ik heb meegemaakt dat mensen huilden en vroegen '*loop met me no, want ik ben bang*'.

[Audio 2 45:40] Ik zou gaan studeren; ik wilde naar de Academie maar ik kon hier niet verder want ik heb mijn toelating niet gehaald in Suriname. Ik werd niet toegelaten op de Rijks- en Rietveld Academie. Ik wilde een korte cursus volgen, maar de Sociale Dienst heeft me tegen gewerkt. Ik moest gaan werken van hun. Als ik een opleiding had gevolgd was ik misschien cum-laude geslaagd.

[Audio 2 47:10] Ik maak werk. Het gaat mij niet om het geld. Geld brengt alleen maar problemen. Ik ben geen ondernemer; ik ben kunstenaar. Geld maakt wel deuren voor je open, maar mijn gezondheid gaat voor. Ik verkoop af en toe. Hier op het atelier. Mensen zien iets en willen kopen, maar ik laat hun niet binnen met de bedoeling om te verkopen.

[Audio 2 54:00] Elke donderdag zit ik bij een crea-cursus, geleid door iemand met een HBO-diploma. Mensen die daar komen zijn psychisch gestoord. Ik zit ertussen. Hij vindt dat ik productief bezig ben, omdat de anderen 5-6 weken bezig zijn met hetzelfde.

[Audio 2 56:00] Mijn Javaans zijn is niet op de eerste plaats. Wij praten niet eens meer Javaans. Wat is dat afkomst? Wat Javanen hebben is toch niet eens van hun zelf. Wayang komt ook van de Ramayana, dat is Hindoe. Wat is Javaans in mij? Ik weet het niet. In alle culturen voel ik me thuis.
